

Om Rånte-Perfedle Undervisningen

för

Salo Hårad uti Uleåborgs Lån.

Akademisk Afhandling,

som med

den Vidtågarna Juridiska Facultetens Samtycke,

under öfverinseende af

DANIEL MYREEN,

Ph. och J. U. Doctor, Juris Oecon. och Comm. Professor,

till granskning framställes

af

CARL GUSTAF BERGBOM,

Stip. publ., Österbottning,

Å Jurid. Auditorium den 20 December 1820.

p. v. t. f. m.

ÅBO, Tryckt hos J. C. FRENCKELL & SON.

7.

Hof-Rådet
Högådle
HERR GABRIEL BERGBOM,

samt

FRU CATHARINA E. BERGBOM,
född PELDAN,

De Huldaste Föräldrar,
Tillegnas dessa blad, såsom en tacksamhets gård, af

Deras

---

lydigste son
CARL GUSTAF.

Om man i sträng Vettenskaplig form och under universella rätts åligter ville behandla läran om beskattningar, så blefve det nödvändigt att först genomgå, undersöka och pröfva rätts grunden och sambandet mellan alla de vetenskaper, som af flere särskildte Författare under namn af Allmän-Hushållning, Stats-hushållning, Stats-lära, Politik eller Förvaltnings-lära, Finans-lära, Cameralistik, och Naturrätt, blifvit afhandlade; Ett sådant arbete skulle snart växa till ett verk af vidsträcktare omfång än gränforne af ett Academiskt arbete medgifva, och i händelse jag tilltrorde mig att våga ett sådant försök, skulle Läsaren deri blott se en ynglings förmäthenhet att drifva sig på ett djup der äfven de bästa Theoretici lidit Skeppsbrött. Utan att neka värdet af en vetenskaplig undersökning om Stat och Stats-hushållning då den enligt Natur och Förnuft blefve bragd till ett fullkomligt system, med enhet i sin grund, fullständighet i sin utveckling, ordning i uppställning, sammanhang och consequens i sin fortgång, tro vi dock att hinder och många betänkligheter ännu lära, och torde hända länge nog skola, ställas i vägen för dess fulländande; ty detta fulländande beror icke blott af Författares kunskaper, upplysning och mod, det beror äfven på samtidens upplysning, vilja och lugna förmåga att emottaga och inse förnufts bevis; utan det sednare skulle de förre möjligen af sine kunskaper göra ett onödigt offer.

Otvifvelaktigt är den åsigt riktig, som skiljer mellan Stats-hushållning och (National Ekonomie eller) ett Lands allmänna hushållning. Den sednare är en Vettenskap om lagarne för en Nations utveckling till materiel rikedom, folk mängd, odling (kultur) och upplysning d. ä. till betydenhet och magt.

Den förra eller Stats-hushållningen, uti sin högsta betydelse och vidsträcktaste omfattning, är en vettenskap om Stats-inrättningens (Stats kraftens) utveckling till betydenhet och magt.

Elementerne för Stats kraftens utveckling äro de samma som vi nyss nämnt utgöra National kraftens, nemligen materiel rikedom (varuvärde i allmänhet), personer, personers kultur och civilisation, och personers upplysning — men dessa elementer, som constituerad Stats kraften, bildas med uppoffring af den Nationella d. ä. med afledande af varu värden, af personer, af personel skicklighet (kultur) och personel upplysning (förnufts-kraft) ifrån directa national productionen, ty få mycket mindre kraft äger nationen kvar, eller desto mindre blifver nationella momentet genom hvars evolution nya, så väl materiella som immateriella, produkter skola för framtiden erhållas.

Stats-hushållningen har först i detta århundrade af Professor *L. H. Jacob* och Grefve *v. Soden* blifvit föntrad och affkild ifrån den nationella, ehuru desse Författare taga Stats hushållningen uti en olika, *v. Soden* uti en vidsträcktare, och *Jacob* uti en inskränktare mening.

Stats hushållningen uti inskränktare mening har man definierat vara: En lära om vinnande, uppbärande och användande af Statens medel nemligen materiella medel eller varu värden såsom ett förbetingadt nödvändigt vilkor för Stats-inrättningens bestånd och fortgång.

Att denna åsigt likväl är ofullständig i vetenskapligt afseende infes deraf, att materiella medel (varu värden) icke äro det enda nödvändiga vilkoret för Stats inrättningens bestånd och fortgång; ty dertill behöfves vidare personel fysisk kraft, personel skicklighet och moralisk kraft samt personel upplysning.

I stället att antaga benämningen Stats-hushållning i denna iuskränkta mening, vele vi häldre derpå bibehålla namnet *Cameralistik* eller *Cameral Vettenskap*.

Med Cameralistik såsom en lära om vinnande, uppbärande och användande af Stats-medel eller af varu värden för Statens behof, förstå vi således något annat än hvad man hittills kallat Cameral-vettenskap; Cameralistiken bör efter min tanke innefatta:

- a Theorien om Stats inkomsterne,
- b Theorien om Uppbörderna,
- c Theorien om Anordningen och dispositionen af Stats medlen.

Den först nämnda har man i desfs hittills varande problematiska framställning ofta hedrat med namn af Stats hushållning — den andra har man kallat Cameral-vettenskap och den sednare Finants lära. — Alla desfa Theorier tillfamtagna betraktade från deras högsta synpunkt, deducerade utur en grund princip och upplattade såsom en Vettenskap kallar jag Cameralistik, hvilken jag ock, i åledning af hvad ofvanföre anfördt är, skiljer ifrån, men subsumerar under, Stats-hushållningen.

Emellan denna och Cameralistiken är en väsendtelig åtskilnad både till object och ändamål. Stats-hushållningens föremål är Stats kraften i allmänhet och desfs ändamål att

lära kända lagarna för Stats kraftens utveckling — Cameralistikens föremål är beskattningen, anskaffande af varu värden för Statens behof, des ändamål, att dymedelst bereda möjligheten för Stats inrättningens bestånd och fortfarande verksamhet efter rätts principer.

) Stats hushållningen *absolute* eller *directe per se*, undersöker Stats kraften och lagarna för des evolution; detta intresferar de lärde, men denna undersökning saknar ännu sin fulla användning på det nationella lifvet; ty Stats hushållningen bör icke blott *directe* eller *positive* betraktas utan ock *relative* nemligen:

a *Subjectivt* till Stats inrättningens (rättmätiga) kraf af nationella uppoffringar och

b *Objectivt* till Stats hushållningens verkan på nationen och nationens pligt-skyldiga uppoffringar för Stats inrättningens bibehållande.

Stats hushållningen blott *subjective* betraktad skall alltid förblifva en ensidig och för nationerne skadelig Theori — det är den *objectiva* undersökningen af Stats hushållningen som skall bestämma des rätts-grund.

Äfven så är förhållandet med Cameralistiken; den kan väl i allmänhet och *directe* betraktas såsom en lära att vinna, uppbära och använda Stats inkomster — men såsom blott sådan är den ännu obestämd, den måste därför betraktas äfven *relative* både till *Subjectet* och *Objectet* för att såsom en Rättslära bestämmas:

a *Subjectivt*, med afseende på Statens behof och Statens rätts enliga kraf af inkomster.

b *Objectivt*, med afseende å nationens tillgångar och pligt-skyldiga uppoffringar — Beskattning.

Cameralistiken bör icke blott i sin propædeutik utan ock i alla sina underdelningar d. ä. både i Theorien om Stats inkomsters vinnande, om deras uppbärande samt Theorien om deras användande Subjectivt och Objectivt betraktas.

Då Cameralistiken afhandlas såsom en blott Subjectivt positiv vetenskap, eller såsom en lära hvars enda föremål vore att anskaffa, uppbära och uti Statens namn disponera nationella medel, är den oftast ensidig och erkänner ingen rätts-grund, ingen norm, ingen gräns för sine fordringar annan än den, som uppstår af sjelfva fysiska omöjligheten att mer kunna upptaga och beskatta. I grunden är detta ett egoistiskt eller despotiskt sätt att beskatta.

Den bör derföre objectivt bestämmas — detta hafva alla fria nationer insett, men icke grunden och sättet huru detta bör och kan ske.

Hvarje redlig medborare skall önska och de upplyste inse och skola medgifva att den såsom en fullkomlig objectivt positiv rätts-lära kan utarbetas och framställas — Men vi tvifla dock ännu såsom tillföre icke på möjligheten, men på verkligheten af dess utförande.

Stats hushållningens, således och Cameralistikens, propædeutik utgöres egentligen af Stats läran, Läran om Nationens Politiska Organisation (Stats inrättningen), hvilken åter uti ett riktigt vetenskapligt system bör såsom en före Stats hushållningen föregående del af den Objectiva Nationl. Ekonomien betraktas.

Det är för Stats inrättningens upprätthållande och bestånd, som beskattningar och läran derom eller Cameralistiken blifvit nödvändige, den förras rätts-grund innefattar tillika de sednares. Beskattning (in abstracto) är således både
rätt-

rättvis och nödvändig, men deraf följer icke att all slags Beskattning (in concreto) och att alla möjliga fordringar, som i Statens namn på en nation kunna göras, äro rättvisa och nödvändiga. Nationella förmögenheten, Nationella productionen, Nationella behållningen (öfverskottet efter den nödiga consumptionen) kan icke utgöra någon rättsgrund och norm för beskattningar; intet rättvist beskattnings system kan derpå byggas; ty deraf att förmögenhet, inkomst eller ren behållning möjligen hos nationen finnes, följer ännu ingen enligt natur och förnuft gifven och bestämd rätt för Staten att quantitativt i mer eller mindre mån eller *in totum* tillerkänna sig den, men väl medgifves, af grunder som nys blifvit anförde, en rättighet in abstracto till inkomster.

En annan norm än magtens och bättre bestämd grund för Statens rättmätiga fordringar bör och kan derföre objectivt determineras; men vår affigt är icke att bär vidare uppställa ett objectivt grundadt och fullständigt utfördt systeme.

Cameralistikens underdelningar äro:

A Läran om Stats inkomsterne, och bör afhandla,

a Läran om Stats inkomsternes nödvändighet och om rättsgrunden för beskattning till Stats inrättningen i allmänhet (in abstracto)

b Läran om Stats inkomsternes belopp och undersökningen af rättsgrunderne för beskattningens storlek, eller den uppoffring af nationel kraft (i detta speciella fall varu värde) som Stats verket fordrar (in concreto)

c Läran om Stats inkomsternes vinnande eller de fätt på hvilka staten förskaffar sig inkomster; de olika beskattningsfättens verkan på nationen och rättsgrunden för deras antaglighet eller förkastande.

B Lä-

B Läran om Uppbördén:

a Läran om Skatternes fördelning med afseende på objectet hvaraf Skatterne utgå, (personer eller ting); Rättsgrunden för denna fördelning och objectiva verkan på nationen af en oriktig fördelning, om Debiteringen såfom grundad i Skatternes objectiva fördelning.

b Läran om sättet för den effectiva uppbörden (och rätts fordringarne därför) relativt, *a* till materien som uppbäres, *b* till dess quantitet och kvalitet, *c* till tiden när, *d* orten hvarest, *e* personen till hvem och *f* sättet huru afseverering af skatterne bör ske.

c Läran om Redovisningen, tillsyn och granskningen för den nödiga controllén deröfver.

C Läran om anordningen, dispositionen och användandet af Statens inkomster.

a Rättsgrunden för Stats inkomsternes användande med afseende på föremålet hvartill de rätts-enligt kunna och börd användas.

Om den negativa Cameral hushållningen eller skyldigheten att undvika onödiga utgifter.

b Rättsgrunden för besparingar i Stats Casan. Tesaurisations systemet, då Staten uti Lånebanker och publika Casor begagnar ett öfverskjutande och alltid växande räntedragande capital till utlåning bland nationens individer, har den bedröfliga följd att förstöra nationens individuella frihet och sjelfständighet, kraft och lif.

c Rättsgrunden för begagnande af Stats crediten eller om begagnande af Stats-lån. Stats-lån leda ofta till missbruk. Lättheten att få låna är ofta frestande och förledande för nationen; Stats-lån afhjelpa ett närvarande behof och den närvarande Generation, hvars Regering lånar, känner icke följ.

följden deraf. Skada blott att detta Credit system har den be-
dröfveliga följd, att vältra tungan ifrån den närvarande på
den tillkommande generationen, som i jämt stigande mått med
intresse på intresse och en möjlig uppoffring af sitt lugn,
får betala de närvarandes forglöshet — äfven detta är ett
fätt att förstöra nationen.

Desa äro de hufvud föremål Cameralistiken, såsom en
afdelning af Stats hushållningen, sådan jag tänkt mig denna
vetenskap, directe betraktad bör uppfatta.

Filosofen, Medborgaren och Nationen infer, önskar och
äger rätt att fordra det hela Cameralistiken uti sin praktiska
tillämpning bör vara bestämd och fotad på objectiva rätts
grunder.

Cameralistiken bör såsom en objectiv vetenskap betrak-
tad vara grundelig, fullständig och systematisk:

a Utgå ifrån en grund-princip som på en gång är
både sann och reel.

b Fullständigt uppfatta sitt föremål, beskattningen, uti
fine relationer både subjektivt relativt till Regeringen och
objectivt relativt till nationen.

c Afhandlingens form, som framställer, upplyser och
förklarar dessa mångfalliga relationer, bör vara ordnad till
ett fullkomligt sammanhang; dessa relationer måste deduce-
ras utur en grund-princip och böra åter kunna sammanställas
och uppfattas under hufvud-ideen af ett fullkomligt helt.

På sådant sätt kunde Cameralistiken möjligen blifva en
objectivt bestämd vetenskap.

Det återstår ännu att anföra, det Stats hushållningen
och Cameralistiken såsom en underdelning deraf, relativt till
menniskans inkränkta kunskaps förmåga kan afhandlas och
upp-

uppfattas under fyra färskildta subjectiva synpunkter, hvilka dock alla äga ett gemensamt inbördes sammanhang, nemligen:

a Historice, då man genom återhämtande af objectets förhållande i det förflutna och under dess successiva evolution uppfattar fenomenerna under synpunkten af orsak och verkan, åter uppfattar denna verkan jämte sin orsak såsom en ny orsak till nya följder, och sålunda fortgår i en connecterad kedja att utur de förflutna fenomenerna deducera de påföljande, och slutligen utur alla de föregående tillsammans tagne upplysa och förklara objectets beskaffenhet i det närvarande.

Äfven detta afhandlings sätt bör vara grundligt (d. ä. sannt) fullständigt och systematiskt; afhandlingslättet är då, och bör kallas, Historico-Philosophiskt. Dess afvikelser äro ett grundlöst, Fragmentariskt- och Rapsodiskt-historiskt framställnings sätt; odugligt att frambringa reëla och fullständiga kunskaper.

b Eidoffice: då man lämnar en tydlig, fullständig och systematisk framställning af objectets moment i det närvarande, d. ä. betraktar objectet icke blott absolute eller directe per se i det närvarande, utan tillika relativt till grunden och dess både inre och ytre förhållanden samt relativt till objectets evolution under succession i tid, h. e. objectet i rapport till den föregående tiden, såsom en deriur ursprungne product, och i rapport till den tillkommande tiden, såsom en närvarande orsak till framtida följder.

Ty Statistiken, så kallas Stats-hushållningens Eidofistik såsom varande en speciel vetenskap, bör äfven vara Filosofisk.

Eidofistiken är likafom Historien en allmän Filosofisk vetenskap omfattande allt som kan utgöra föremål för vår tanke och kunskaps förmåga.

B

c Orga-

c Organice el. *Oeconomice*, då man i objectets mångfaldiga förhållanden föker uppdaga en reel både materiel och idéel fullständig och sammanhängande enhet— d. ä. undersöker rättsgrunden eller de univervella och oföränderliga lagar hvaraf objectets natur-enliga (nödvändiga) utveckling beror, och framställer desfa lagar grundligt, fullständig och systematiskt d. ä. *Organico Philosophiskt*. *Ekonomien* är likasom *Historien* och *Eidofiltiken* en univervell *Filosofisk Vettenskap*.

d Dynamice, univervelt och absolut *Philosophice*, då man deducerar och bevisar alla desfa (gifna och möjliga) Lagars och Rätts-grunders univervella sammanhang och oföränderliga nödvändighet utur en i natur och förnuft sammanfämmande allt omfattande enhet, såfom den högsta grund.

Formen för denna framställning bör likasom i föregående framställnings fätten vara grundlig, fullständig och ordnad till ett fullkomligt sammanhang.

Då man under desfa fyra subjectiva synpunkter genomtänkt *National-Ekonomien*, *Stats-hushållningen* eller *Cameralistiken* &c. objectivt betraktade och bragt alla idéer derom till ett ordnad och sammanhängande helt, äger man en vetenskaplig kunskap i desfa ämnen, ty då kan man nöjaktigt förklara dem.

Såfom ämne för ett vetenskapligt räsonnement torde det anförda vara tillräkligt; jag går därför till de positiva inrättningarne hos ofs som utgöra mitt egentliga föremål.

Finska nationen har i grundlagarna sig förvarad rättigheten att beskatta sig sjelf, och är vid denna för ett fritt folk oafsläteliga rättighet bibehållen; Landets Ständer äga således att bestämma de afgifter som nationen till besfridande af Statens behof bör erlægga. Denna rättighet är likväl icke

icke uti grundlagarne närmare bestämd. Jag förbigår derföre att omnämna grunderna för all beskattning, hvilka dock böra kännas af Lagstiftare, äfvenfom af Statens högre och styrande Embetsmän, efterfom denna kännedom, ehuru per se nöjsam och nyttig, likväl mindre torde räknas den lägre Embetsmannen till förtjenst på de platser i samhället der jag ämnar föka och hoppas vinna föremål för min framtida verksamhet. Grunden för beskattningen är likväl icke det samma som föremålet för beskattningen eller Titlarne hvarunder skatterne utgöras. — Filosofin bestämmer grunderne men positiva Lagstiftningen föremålen och Titlarne för beskattningen — den förra bör vara norm för de fednare.

Det hos oss organiserade Debiterings, Uppbörds och Redovisnings sätt grundar sig på positiv lagstiftning och bör kännas af alla Tjenstemän som dermed komma att taga beskattning.

I affeende på Rättsfordringarne af ett godt och väl organiseradt beskattnings systeme, så måste det tillåtas mig att anföra, att det bör vara rättvist till Grunden, Materien och Formen.

a Rättvist i sin högsta grund. Oskadligt för nationen i det hela — ej hinderligt och motarbetande nationens allmänna tendens till högre utveckling i materiel rikedom, folk-mängd, odling och upplysning — d. ä. nationell betydenhet och kraft.

Allt efter som beskattningen i mer eller mindre mån onödigtvis, eller till enskildtas fördel på de öfrigas bekostnad, motverkar och hindrar den större massans eller hela nationens tendens till högre utveckling, så är beskattnings systemet grundlöst och orättvist.

b Rättvist till materien, — i objectet för beskattningen — Rättvist i grund med afseende på fördelningen mellan enskildte personer: ej stridande emot den jämnlikhet i rättigheter och pligter, som enligt förnuft och natur nödvändigt måste fänkas lika mellan lika qualificerade medborgare — högre förmåga och större åtnjutne fördelar af Stats inrättningen böra beläggas med högre beskattning. I annat fall blifver beskattnings systemet både i grunden och materien orättvist.

c Rättvist till formen — Att beskattnings systemet genom en olämplig form icke tillfogar nationen en onödigt större tyngd af beskattningen än det inbringar fördelar för Staten.

En ytterligare deduction af desä fattser behöfves icke; ty de äro tydlige i sig sjelfve; Vi skole blott tillägga att formen för Uppbörden bör vara *Bestämd, Säker* och (Enkel d. ä.) *lätt användbar*.

a Relativt till Staten; bör beskattningen vara *bestämd* och *säker* till ett påräknadt varu värde, ty Stats Casfan har bestämda årligen påräknade utgifter; — bör vara enkel för att lätt kunna beräkna Stats tillgångarne som genom beskattningen fökes. — Vidare *bestämd, säker* och *lätt* för Debiteringen, Uppbörden och Redovisningen samt enkel, bestämd och säker till Räkenskaps fättet för att med minsta möjliga kostnad kunna hålla en noggrann kontroll öfver Uppbörd och Aflevering — äfvenså, bör beskattnings systemet vara enkelt tillvinnande af en mer lätt och noggrann Kontroll på Räkenskaps fättet öfver anordning och disposition af Stats Casfans medel till Statens åtskillige nödige behof.

b Relativt till nationen, bör äfvenså beskattningen vara *bestämd, säker* och *lätt*, så att hvarje Skatt-dragande medborgare utan något särskildt studium, bråk-räkning och hufvudbry, må bestämdt veta och lätt kunna beräkna,

a Hvad

a Hvad han till materien skall betala,

b Huru mycket till quantitet och kvalitet han bör betala

c Tiden när han bör betala,

d Stället och orten hvarest han bör betala.

e Personen till hvilken och fättet huru han bör affe-
werera och betala skatten samt erhålla qvitto derå.

Yttermera bör beskattnings systemet relativt till nationen vara bestämdt, fäkert och lätt, så att beskattningen:

a Utgår i sådana producter eller värden som den skatt-
dragande lättast kan åstadkomma.

b Att den borttager det minsta möjliga varu värde från
nationen och dess individer — dock tillräckligt att fylla de
rätts enliga och nödvändiga Stats behofven.

c Att detta värde infordras på de lägligaste tider (efter
fulländad production) för de betalande.

d Att skatten eller dess värde får aflämnas på ett eller
högst få ju närmare desto häldre till den skatt-dragande be-
lägne ställen, och ändteligen

e Att skattens inbetalning (vare sig successivt eller på
en gång) må ske blott till en person och icke fördelas till
många — att det möjligen må bero på den skatt-dragandes
fria val antingen att betala hela skattens total belopp uti be-
stämda varor af sin närings producter eller någon del deraf
eller det hela uti motsvarande värde i penningar.

De gravationer och onera som blifvit laggade på jord
egendomar, (hvilkas beskattning fortfar såsom den under
Svenska styrelsen blifvit organiserad) och som successivt på
flera olika fätt under färskildte tider tillkommit utan att nå-
gon bestämd, tydlig och säker princip dervid blifvit följd,
haf-

hafva vållat en sådan mängd af författningar och oreda uti beskattnings systemet, att private alldeles icke kunna bestämdt veta och beräkna hvad dem åligger; den lägre Uppbördsmanen ofta stannar i villrådighet vid lagarnes tillämpning och derjämte är nödfakad att föra ett öfver höfvan konstigt och vidlyftigt räakenskaps lätt. Det vore i fanning icke underligt om Landets både högre och lägre Auctoriteter under detta chaos af lagar möjligen kunde mistaga sig.

Hela Kammarverkets omarbetning till en bättre grund och enklare form vore därför både önskelig och af nöden, men äfven jag infer de svårigheter och hinder som derföre ligga i vägen, hvarföre det visserligen måste lämnas till framtidens pia desideria.

En förändring af Jordlöckerna genom det man bringar de mångfaldigt olika undervisnings methoderna; till mer enkelhet och likhet inbördes, synes vara den lättaste och af nöden mäst påkallade förbättring. Då jag nu företager mig att upplysa detta genom en undersökning af *undervisnings methoderne för Salo Härad af Uleåborgs Län* har det ikett i hopp om den upplyste granskarens välvilliga bedömande, som billigtvis icke torde fordra den yttersta vetenskapliga stränghet af en ung författare, hvilken anspråkslöst här framställer detta sitt första försök på den Litterära banan, såsom ett blott prof på sine åsigt af Cameralistiken, och som skall medgifva sin affigt vunen, om han ock derigenom blott kunnat gifva anledning att framdeles af annan hand vinna ett fullkomligare och för det allmänna mer upplysande och nyttigare afhandling.

Den ordinarie grundränta hvarje hemman, som genom särskildta privilegier och författningar derifrån icke blifvit frikändt, bör erlägga, utgöres af Jordeboks och Mantals räntorne tillfamman tagne.

Jor-

Jordeboks rântan uppkommen i äldre tider, synes såsom en för Statens behof ständig beskattning på jord hafva tagit sin början uti Konung Magni Ladulås tid, då äfven verdsliga frället genom stadga af 1285 i sin första outvecklade form af honom grundlades. Med Andeliga och Verdsliga frällets tillväxt och Statens tilltagande behof ökades äfven succesivt skatterne på de öfrige hemmanen, hvilka skatter i början bestämdes efter den mer eller mindre jord, som åbon cultiverade och denna värderades och benämndes efter då brukeliga penninge räkningen till Markland, Öresland, Örtugeland och Penningeland; benämningen af visst hemmantal eller vårt nuvarande Mantal brukades icke. Friheten var äfven allmän antingen att betala skatt eller att præstera adelig Rust-tjenst och förändring deruti skedde årligen.

Landt bönder, som för kronans räkning brukade Upsala od eller egendomar, betalte Landbo-ränta eller Afrad — Skattebonden ägde lika rätt med Frället och betalte blott skatt ty Kronan hade ännu (år 1474) icke tillerkänt sig någon ägande rätt till jorden, detta skedde först i sednare tider; då skatte allmogen småningom fattig genom beskattningar, och föraktad i jämförelse med ett nytt uppstigande stånd, sluteligen bortblandades med Kronans Landtbönder, Det är möjligt att med Historiska data tämmeligen väl utreda detta. Skatteläggningen skedde årligen af XII gode män i Häradet (förmodeligen besutne bönder), då hvarje Skattebonde skulle beskattas icke blott såsom bonde utan för all den jord han innehade ärd eller förvärfvad (ifrån år 1483 och framgent). Krona och Frälse hemman kommo ej under Skatteläggnings männens skärskådan allenast att Frälse hemman fattes till hel eller half fättning. Uti Konung GUSTAF Ericsons tid, år 1524, beflöts att Jordeböcker skulle upprättas, hvilka borde upptaga alla lägenheter uti hvarje Härad och de skatter som utaf hemmanen den tiden till Kronan borde

ut-

utgöras. År 1540 var jordboks inrättningen redan införd och uti verket fatt. Detta sträckte sig äfven till Finland, se Konung Gustafs I bref till Åbo Län den 3 Januarii 1540 och till Wiborgs Län den 8 Julii 1558.

Ifrån denna tid är benämningen af Jordeboks ränta uppkommen ehuru väl skatter förut blifvit utgjorde. På alla Skattdragande hemman har således sedan Gustafs I tid en viss bestämd skatt blifvit uti Jordeboken påförd, ehuru en sådan skattläggning oftast i sin början berodde af Konungens Embetsmäns godtycke utan någon föregången ordentelig refning och skattläggning, hvarom sednare blifvit förordnad. Under Konung Johans III regering år 1526 tillerkände sig Staten öfver ägande rätt till jord i allmänhet med undantag af Frälsets, och för något mer än Ett hundrade år sedan blef Frälse jordens natur utaf Konung Carl den XI:te bestämd och stadgad sådan den nu är, med undantag af de modificationer uti ägande och besittnings rätten, som den sedermera undergått genom Adelige Privilegierna och flere höge författningar. Uti Konung Gustaf Adolfs tid vid år 1624 lærer Jordeboken, åtminstone på många ställen, blifvit förnyad, då hemmanen blefvo beskrefne till sin natur och hemmantal, samt till skändig ränta fatte, hvarest ingen tilläts att till Kronans skada föröka eller minska sine hemman med jord och ägor ifrån andra hemman, utan måste blifva vid det som då stadgad blef. År 1639 förändrades Jordeboken enligt Häradsfkr. Instr. 2 §. År 1718 blef mantals räntan först uti Jordeboken upptagen då äfven numern på hemmanen och hemmans naturerna blefvo i kolumner införde och de förbrukelige uti Jordeböckerne antecknade naturer såsom Arf och Egne hemman &c. utur Jordeboken blefvo uteslutade och under Krono Titel uppförde. Om Jordeböckernes nuvarande form se Kam. Coll. Bref den 10 Dec. 1724, d. 20 Dec. 1729 och Kam. Coll. Circ. Bref om Speciel eller Perselede jordebokens inrättande med åtföljande formulär af den 2 April 1802, *Mantals*

Mantals benämningen är gammal, ehuru den i äldre tider, hvilket äfven ordets derivation tillkännagifver, troligen betydde sammanfattningen af personerne, som utgjorde ett hushåll och bebodde jorden. Hemmantal eller Mantal i närvarande Cameralistisk mening har uppkommit med införande af de ständige Jordeböckerne, (se Instruction för Ransknings männen af år 1528) och finnes äfven uti äldre Jordeböckerne (af år 1541 och 1565) intagen.

Mantals räntan, som förr kallades extra ordinarie Räntan, är i anseende till sitt upphof ej annat extra-ordinära bevillningar, hvilka tid efter annan på Riksdagarne, under Konung Gustaf Adolphi samt Drottning Christinas minderårighet och regering, blefvo antagne och till vissa då nödvändiga behof anflagne. Meningen har varit att när Landets omständigheter medgifve skulle desfa afgifter upphöra, dock existera de ännu och intet hopp är att de någonsin komma att afkaffas.

Jordeboks räntan har numera icke sin äldsta ock ursprungliga form — genom K. Br. den 5 Febr. 1694 stadgade redan Konung Carl den XI att Mantals och Jordeboks räntorne böra merendels vara lika stora, och Konung Gustaf III att Jordeboks och Mantals räntorne skulle sammanflås och påföras hemmanen såfom en beständig Grundränta kallad Ordinarie Räntan.

Denna eller Ordinarie Hemmans Räntan utgöres uti flere slags perfedlar, dagsverken och penningar, hvarom man erhåller underrättelse af hvarje ords undervisning d. ä. bestämde Tariffer (olika för olika orter) hvarest Grundräntan uti Jordeboken hemmanen påføres. De öfriga onera och befvär å jorden, samt utskylder och præstationer af Jordbru-

brukarne, hvarom ingen underrättelse af undervisningarne erhålles, förbigår jag såfom liggande utom mitt förevarande ämne.

Men de mångfalldiga perfedlar, som efter undervisningarne innefattas uti den med sitt generella namn så kallade Ordinarie Rântan, och som uti Jordeböckerne upptages till ett visst Kronovärdie, och uti debiteringen och årliga räknskaperne olika utföres i värde efter hvarje års särskildta Märkegång, då älfven differancen mellan Kronovärdiet och Märkegångspriset under titel af Kronans gevinst beräknas henne till godo, göra det för de fläste Hemmansägare omöjligt att beräkna summan af hvad de årligen böra erlægga till Staten. Denna olägenhet är likväl icke den enda som desä vidlyftiga Perfedle-undervisningar förorsaka, de medföra äfven flera andra såfom 1:o en alltför stor vidlyftighet uti räknskaperne; 2:o betaga de till en del både Kronan eller desä rätts Innehafvare, Indelningstagaren, tillfället att in natura utbetomma sina räntor då det tarivas, och Rântebetalarne rättigheten att sine skatter möjligen in natura kunna utgöra, dels derigenom att sjelfve perfedlarne icke kunna delas i erforderligt små delar, dels ock derigenom att Rântegifvaren skulle ofta mångdubbelt betungas genom att erlægga de honom påförde perfedlar, som han icke kan producera eller som i hans Landsort icke finnas; 3:o sätta de Rântegifvare och Rântetagare uti ett besynnerligt beroende af perfedlar och deras tillfälliga beräkning i värde, hvarvid den enas vinst möjligen kan vara förenad med den andras förlust, hvilket så mycket möjligt är, bör undvikas.

Till att närmare upplysa detta, vill jag såfom exempel här anföra undervisningarna uti Salo Härad af Uleåborgs Län; jag väljer dem hälft emedan de upptaga ett stort antal Rânteperfedlar, och denna ort är af mig närmare känd.

Under-

Undervisning för ett mantals Rånteperfedlar efter Kronovårdie.

Kalajoki och Pyhäjoki
Socknar.

Salo och Siikajoki
Socknar.

Jordeboks - Räntan.

	Silfver Rub. k.		Silfver Rub. k.
1/4 Qvartalspenningar - - - -	1: 44	1/4 Qvartalspenningar - - - -	1: 44
1/2 ft. Råfskin à 48 kop. ft. -	24	1/2 ft. Råfskin à 48 kop. ft. -	24
16 Kap. Spanmål à 1 Rub.		16 Kap. Spanmål à 1 Rub.	
8 kop. tunnan - - - -	54	8 kop. tunnan - - - -	54
1 Lisp. 4 Sk. Smör à 78		8 Skålp. Smör à 78 kop.	
kop. Lisp. - - - -	93 3/4	Lispundet - - - -	31 1/2
4 Sk. torr Fisk à 36 kop.		4 Skålp. torr Fisk à 36 kop.	
Lispundet - - - -	7 1/2	Lispundet - - - -	7 1/2
3 Öke-dagsverken à 12 kop. -	36	1/4 Tun. Strömming à 1 Rub.	
3 Drånge-dagsverken à 6 k. -	18	92 kop. Tunnan - - - -	48
1 fång HÖ à 24 kop. - - -	24	3 Öke dagsverken à 12 kop. -	36
		3 Drånge-dagsverken à 6 k. -	18
		1 fång HÖ à 24 kop. - - -	24
	4: 4		3: 86 2/3

Hemmantals - Räntan.

Landt ogsgården.

(Lika i bägge under-
visningarne.)

1 T:a 20 k:pr Spannmål à	
1 Rub. 8 kop. tunnan	1: 75 1/2
5 Sk. Smör à 78 k. L:pd -	19 1/2
1 L:pd 10 Sk. Kött à 36	
kop. Lisp. - - - -	54
2 1/2 Sk. Humla à 72 k. L:pd -	9
1 Sk. Talg à 72 kop. L:pd -	3 3/4
1/10 ft. Oxé à 3 R. 96 kp ft. -	24 3/4
1/2 ft. Får à 36 kop. ft. -	18
1/4 ft. Gås à 18 kop. ft. -	4 1/2
1 ft. Höns à 4 1/2 kop. ft. -	4 1/2
10 ft. Ägg à 1/20 kop. ft. -	2 1/4
1/2 Lafs HÖ à 36 kop L:pf. -	18
5 kårfv. Halm à 1/4 kop kårfv. -	3 3/4

Transport 3: 37 7/20. 4: 4/3.

3: 86 2/3

	Transport 3: $37\frac{7}{20}$; 4: $\frac{4}{7}$	3: $86\frac{2}{3}$
Vinterkørslen 1 ft. Timmerstock	- - - - - 18	
Saltpetterhjelpen	- - - - - $73\frac{1}{2}$	
Boskapspenningar	- - - - - 96	
Skjutsfärdspenningar	- - - - - 1: 44	

Dagsverkspenningar.

6 Ökedagsverken à 12 kop.			
Dagsverket	- - - - - 72		
12 Drågedagsverken à 6 k.	- 72		
	1: 44.	8: $12\frac{17}{20}$	8: $12\frac{17}{20}$
	<hr/>		
	Summa 12: $13\frac{13}{20}$	Summa 11: $99\frac{1}{4}$	

Häraf torde hvar och en lätt finna att ganska få Räntebetalare, äfven om undervisningarna skulle vara allmännare kända än de för närvarande äro, kunna efter hvarje års Markegångspris beräkna desä persedlars värde i förhållande till sitt Mantal, som ofta utgör en ganska ojemn bråkdelen eller brutet tal af ett helt, och sammanflå dem till en hufvudsomma. Likaledes är klart att häraf för hvart år måste uppkomma en ganska vidlyftig förvandlings-uträkning, som få väl vid uppbörds redovisningen som vid revision deraf medför mycket arbete och ofäkerhet vid de årliga Stats-Förslagens upprättande; vidare att Räntorne ej till alla delar kunna infordras eller betalas in natura med bibehållande af perfedlarnes varuvärde: till ex. mindre delar af ett ägg, höns, gås m. m. och utan att denna afleverering in natura i högre grad skulle betunga Räntegifvaren, som t. ex. för att på långt afstånd ifrån sitt hemvist utgöra en timmerstock eller ett dagsverke, vore tvungen att uppoffra deras mångdubbla värde. — För Kronan skulle det äfven i ganska många fall vara obehvämt att sådana perfedlar in natura emottaga. Icke heller torde det undgå någons uppmärksamhet att ganska många perfedlar uti undervisningarne upptagas som ej höra till ortens producter och skulle således kunna med-

medföra en ganska svår pålaga och ojemm fördelning af utskylderna då af Skattdragande möjligen kunde fordras lösen derföre till ett öfverdrifvit pris.

Redan länge har uppbördsfättets vidlyftighet och undervisningarnas bristfällighet utgjort ett föremål för allmän uppmärksamhet; åtgärder hafva ockfå blifvit vidtagna till förändring deruti. Kammar-Collegium utfärdade den 20 Dec. 1729 ett Circ. Bref till samtelige Landshöfdingarne med ett af Konungen gilladt project till Räkenskapernes förkortande. Genom Kongl. Kungörelsen af den 2 Dec. 1741 lofvades en viss belöning för den, som kunde gifva det bästa förslaget till Kammarverkets förbättrande i Riket, äfvenfom uppå Rikens Ständers föreställning en särskildt Commission då blifvit af Konungen förordnad, hvilken skulle utarbete och projectera på hvad sätt Rikens Kammarverk, i anseende till Skattläggningen samt Uppbörds och Redovisningsfättet få kunde förbättras, som det kunde blifva för hela Riket bäst och nyttigast, samt för hvarje landsort, efter des särskildta beskaffenhet, lämpligast. Ett sådant Commissionens project till mera korthets och redighets vinnande i Kronans Räkenskaper och Kammarverk har sedermera år 1754 af trycket blifvit utgifvit. Sedermera anmodade Kongl. Kammar-Collegium uti skrifvelse af den 29 Martii 1779, samtelige Landshöfdingar att hvar och en från sitt Län inkomma med förslag till Räntepersedlarnes sammanflående och Jordebokens förkortning, hvartill projecter jemväl blifvit infände bland hvilka det af framl. Kammar-Rådet A. J. Winter för Åbo och Björneborgs Län upprättade och ifrån Landshöfdingen d. 12 Junii 1781 till Kammar-Collegium infände, i de fläste fall synes vara för ändamålet tjenligt. Men desa projecter åstadkommo ej någon hufvudsakelig förändring i andra än Nylands och Tavastehus Län som fingo ny undervisning, i lik-

likhet hvarmed äfven Nybyggen i Åbo Län, blott med någon förändring, genom Kongl. Br. d. 17 Jan. 1786 fingo sin undervisning; samt Kalajoki och Pyhäjoki Socknar af Uleåborgs Län, som på förfök antogo Kammar-Collegij i anledning deraf utarbetade och år 1785 meddelta förändringsproject, hvilket först iaktogs vid 1789 års Uppbörd och följdes, ehuru antagit blott på 6 år, ända tills år 1797 då det upphörde, i anledning deraf, att allmogen i siftnämnde Socknar, som väl funnit sig nöjd med den förändrade undervisningen, likväl häldre önskade att blifva beskattad i likhet med den öfriga Landsorten.

Sluteligen gjorde Landets Ständer på Landtdagen i Borgå 1809 detta till ett ämne för sine öfverläggningar. Underättelser blefvo ifrån Landshöfdingarne infortrade om Landets Utfkylder, Uppbördsverket och Kronans inkomster, Projecter granskade och till en del gillade, men vi sakne fullständig upplysning derom, äfvensom fördelarna deraf, emedan nämnde Landtdags Protocoll och Handlingar för oss icke äro tillgänglige, vi vete blott att intet project ännu vunnit Hans Kejs. Maj:ts Nådiga stadfästelse.

Desla Granskningar och Förslag hafva det gemensamt, att deras förnämsta syftemål varit Räkenskapernas förkortande hvarmed då andra fördelar tillfälligtvis kunnat förena sig; men intetdera har betraktat den nödige besunne förändringen såsom borde den grundas på ovillkorliga rättsbegrepp, och förändringen har i allmänhet mer åsyftat Formen än Grunden. Derföre att mången kanske ansett, att en större förändring af Räkenskaperna skulle komma att medföra större blandning och oreda än nytta, emedan allt nu går efter sin gamla mekaniska gång, hvilken då skulle rubbas och denna rubbning mötas af så många oförutsedda svårigheter, så att för-

fördelarna möjligen skulle uppvägas af nya brister. Vid förändringar af ofvannämnde formella beskaffenhet har uppstått en ganska stor svårighet derigenom, att den nya undervisningssumman måste bringas till fullkomlig likhet i värde med den gamla, hvilket utgör en så hufvudsakelig fordran att förändringen utan desfs uppfyllande blir obillig och oättvis; ty då Ordinarie-Räntan anles såsom en vid jorden bunden och ovillkorlig fästad pålaga, är äfven den minsta förändring i desfs belopp en rubbning i Statens eller Nationens närvarande rätt. Men en förändring uti sjelfva undervisningen visar sig emellertid såsom nödvändig då man utgår från den synpunkt, att det är folkets ovillkorliga rättighet att sjelf få väl känna som bestämma sin egen beskattning.

Om man efter desfa grundfattser företager sig en omarbetning af Beskattningslättet och Jordeboken enligt den förmodade plan som af de till Landets Ständer vid Landtdagen i Borgå ingifne projecter troligen torde kunna bestämmas, så måste den icke blott upphäfva de emot förra förändringarna uppståndna svårigheter, utan ock kunna förena alla dermed åfytade fördelar, nemligen så väl förkortning i Räkenkaperna som lätthet för Allmogen att sjelf beräkna sina utskylder. I anledning häraf vill jag uppställa de reglor som kunna följas vid bestämmandet af de Ränte-perfedlar som böra ingå i hvarje orts undervisning: 1:o böra Ränte-perfedlarne utgöras af ortens förnämsta varor och grundproducter; 2:o böra de vara så få att de lätt kunna anskaffas och beräknas; 3:o utgöra jemna quantiter för att ej behöfva delas i allt för små och olämpliga delar; 4:o böra de vara de samma för Hemman uti samma Socken; 5:o vara af så oföränderligt varu-värde som möjligt; 6:o torde väl hela Skatten ej böra utgå blott i varor utan en del betalas i penningar, hvilka dock efter tidernas omskiften mäst äro underkastade förändring eller kunna förökas och förminskas,

För

För att genom exempel ådagalägga det de efter sådana grunder upprättade undervisningar icke komma att medföra en antingen öfvervägande förhöjning eller förminskning af Statsinkomsterna, hvilket kunde rubba Statens närvarande Beskattningsform och således troligen skulle hindra desas antagande, lå vill jag härjemte göra en jemnförelse emellan en ny projecterad och den gamla undervisnings-metoden. Derved vill jag inkränka mig inom Uleåborgs Län emedan denna Afhandlings omfång ej tillåter mig vidlyftighet och det desutom synes mig vara tillräckligt för ändamålet.

Tabell för ett Mantals Ordinarie Räkta uti Kalajoki och Pyhäjoki Socknar af Uleåborgs Län,
enligt förvandling åren 1810—1819.

Priserne äro utförde i Silfver.	1810.		1811.		1812.		1813.		1814.		1815.		1816.		1817.		1818.		1819.	
	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop
$\frac{1}{2}$ ft. Räfskin	150	—	1	—	225	—	80	—	115	—	115	—	15	—	150	—	125	—	110	—
1 Tunna $\frac{1}{8}$ kappe Råg	1168 $\frac{3}{4}$	690 $\frac{5}{8}$	1912 $\frac{1}{2}$	584 $\frac{3}{8}$	637 $\frac{1}{2}$	584 $\frac{3}{8}$	584 $\frac{3}{8}$	690 $\frac{5}{8}$	743 $\frac{3}{4}$	541 $\frac{7}{8}$										
1 Tunna $\frac{1}{8}$ kappe Korn	956 $\frac{1}{4}$	531 $\frac{1}{4}$	1540 $\frac{5}{8}$	478 $\frac{1}{8}$	531 $\frac{1}{4}$	478 $\frac{1}{8}$	478 $\frac{1}{8}$	531 $\frac{1}{4}$	584 $\frac{3}{8}$	425										
1 Lispund 9 ö Smör	57 $\frac{1}{2}$	290	725	290	34 $\frac{1}{2}$	362 $\frac{1}{2}$	34 $\frac{1}{2}$	290	290											
4 ö Torr Fisk (Gäddor)	—35	—23	—60	—20	—20	—20	—20	—20	—20	—16										
1 tång Hö	450	160	425	1	153	173 $\frac{1}{2}$	168	144	133 $\frac{1}{2}$	16 $\frac{1}{2}$										
1 Lispund 10 ö Kött	3	150	3	—75	120	15	15	112 $\frac{1}{2}$	112 $\frac{1}{2}$	90										
2 $\frac{1}{2}$ ö Humla	—25	—18 $\frac{3}{4}$	—43 $\frac{3}{4}$	—12 $\frac{1}{2}$	—18 $\frac{3}{4}$	—18 $\frac{3}{4}$	—16 $\frac{3}{4}$	—18 $\frac{3}{4}$	—18 $\frac{3}{4}$	—18 $\frac{3}{4}$										
1 ö Talg	—15	—10	—23 $\frac{3}{4}$	—7 $\frac{1}{2}$	—10 $\frac{1}{2}$	—12 $\frac{1}{2}$	—10 $\frac{1}{2}$	—11	—11 $\frac{1}{4}$	—12										
$\frac{1}{10}$ ft. Oxe	150	125	2	—68 $\frac{3}{4}$	—68 $\frac{3}{4}$	—65 $\frac{5}{8}$	—62 $\frac{1}{2}$	—87 $\frac{1}{2}$	—87 $\frac{1}{2}$	—75										
$\frac{1}{2}$ ft. Får	1	—62 $\frac{1}{2}$	150	—50	—50	—50	—58 $\frac{1}{2}$	—60	—60	—50										
$\frac{1}{4}$ ft. Gås	—25	—15	—30	—10	—10	—10	—11	—12 $\frac{1}{2}$	—12 $\frac{1}{2}$	—10										
1 ft. Höns	—30	—20	—45	—15	—20	—20	—12	—15	—15	—13 $\frac{1}{2}$										
$\frac{1}{2}$ tjog Ägg	—30	—20	—37 $\frac{1}{2}$	—12 $\frac{1}{2}$	—20	—20	—10	—10	—10	—10										
$\frac{1}{2}$ lals Hö	337 $\frac{1}{2}$	120	318 $\frac{1}{2}$	—75	115	130	126	18	1	—80										
5 kärfor Halm	—40	—25	—60	—20	—20	—25	—20	—20	—20	—12 $\frac{1}{2}$										
15 Dränge-Dagsverken	750	525	1050	375	450	450	375	375	375	375										
9 Öke-Dagsverken	810	585	1260	450	540	540	450	450	450	450										
1 ft. Timmerstock *)	—40	—30	—75	—25	—30	—30	—30	—30	—33 $\frac{1}{2}$	—26 $\frac{3}{4}$										
Saltetershjelpen	75 $\frac{1}{2}$																			
Qvartalspenningar 1: 44																				
Boskapspenningar	96																			
Skjutsfärdspenningar 1: 44																				
Summa	457 $\frac{1}{2}$	457 $\frac{1}{2}$	457 $\frac{1}{2}$	457 $\frac{1}{2}$	457 $\frac{1}{2}$	457 $\frac{1}{2}$	457 $\frac{1}{2}$	457 $\frac{1}{2}$	457 $\frac{1}{2}$	457 $\frac{1}{2}$										
	6377 $\frac{1}{2}$	3958 $\frac{5}{8}$	8939 $\frac{1}{8}$	326 $\frac{1}{4}$	3691 $\frac{1}{4}$	3667 $\frac{1}{2}$	344 $\frac{1}{2}$	368 $\frac{1}{8}$	3659 $\frac{1}{4}$	3169 $\frac{1}{4}$										

Anmärkning. Dessutom uppbäres under namn af Fragt 12 kopek för hvarje tunna Spannmål, 1 $\frac{1}{2}$ kop. för Lispundet af Smör, Fisk och Kött, samt under namn af Spille 2 ö på hvart Lispund Smör.

*) Får ej förvandlas högre än till alterum tenum af Kronvårdie, Kongl. Förklaringen den 8 jan. 1748.

Sammandrag af Markegængs-Taxorne i Uleåborgs Lån för år 1810—1819.

Perfedlarnes värde är utfördt i Silfver.	1810.		1811.		1812		1813.		1814.		1815.		1816.		1817.		1818.		1819.	
	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop
1 Tunna Råg	11	—	6	50	18	—	5	50	6	—	5	50	5	50	6	50	7	—	5	10
1 Tunna Korn	9	—	5	—	14	50	4	50	5	—	4	50	4	50	5	—	5	50	4	—
1 Tunna Hafra	5	—	3	—	8	—	2	—	2	80	2	50	2	50	3	—	3	—	2	40
1 Lisp. Smör	3	50	2	—	5	—	2	—	2	10	2	50	2	10	2	10	2	—	2	—
1 Lisp. torrt Kött	2	—	1	—	2	—	—	50	—	80	—	70	—	70	—	75	—	75	—	60
1 Lisp. Talg	3	—	2	—	4	75	1	50	2	10	2	50	2	10	2	20	2	25	2	40
1 Lisp. Humla	2	—	1	50	3	50	1	—	1	50	1	50	1	33 $\frac{1}{3}$	1	50	1	50	1	50
1 ft. Laggill Oxe	24	—	20	—	32	—	11	—	11	—	10	50	10	—	14	—	14	—	12	—
1 ft. Får	2	—	1	25	3	—	1	—	1	—	1	—	1	16 $\frac{2}{3}$	1	20	1	20	1	—
1 ft. Gås	1	—	—	60	1	20	—	40	—	40	—	40	—	44	—	50	—	50	—	40
1 ft. Höns	—	30	—	20	—	45	—	15	—	20	—	20	—	12	—	15	—	15	—	13 $\frac{1}{3}$
1 Tjog Ägg	—	60	—	40	—	75	—	25	—	40	—	40	—	20	—	20	—	20	—	20
1 Tunna lagd Strömming à 16 L:pd	13	—	6	50	18	50	6	—	8	—	8	—	7	—	6	50	7	50	5	40
1 Tunna falt Lax	40	—	30	—	75	20	20	—	24	—	24	—	24	—	15	—	12	—	8	80
1 Lisp. falt Lax	2	50	2	—	4	70	1	25	1	50	1	50	1	50	—	93 $\frac{3}{4}$	—	75	—	55
1 Lisp. torra Gäddor	1	75	1	15	3	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	80
1 Tunna Tjära	3	—	2	10	5	50	2	—	2	50	2	75	2	—	2	50	2	—	1	60
1 ft. Stock	—	40	—	30	—	75	—	25	—	30	—	30	—	30	—	30	—	33 $\frac{1}{3}$	—	26 $\frac{2}{3}$
1 ft. Räffkinn	3	—	2	—	4	50	1	60	2	30	2	30	2	10	3	—	2	50	—	220
1 fång Hö om 24 Lisp. 1 $\frac{1}{3}$ ⊗ utom gamla förhöjningen	4	50	1	60	4	25	1	—	1	53	1	73 $\frac{1}{3}$	1	68	1	44	1	33 $\frac{1}{3}$	1	6 $\frac{1}{3}$
1 lafs Hö om 36 Lispund	6	75	2	40	6	37	1	50	2	30	2	60	2	52	2	16	2	—	—	160
1 kärfva Halm en ala i diamet.	—	8	—	5	—	12	—	4	—	4	—	5	—	4	—	4	—	4	—	2 $\frac{1}{2}$
1 Öke-Dagsverke	—	90	—	65	—	40	—	50	—	60	—	60	—	50	—	50	—	50	—	50
1 Dränge dito	—	50	—	35	—	70	—	25	—	30	—	30	—	25	—	25	—	25	—	25
1 Timmer Gråverk	1	50	1	—	2	50	—	75	1	—	1	—	1	—	1	50	1	50	1	20

Project till ny Rånteperfedle-Undervisning för Kalajoki och Pyhäjoki Socknar af Uleåborgs Lån enligt förvandling åren 1810—1819.

Värdet är utfördt i Silfver.	1810.		1811.		1812.		1813.		1814.		1815.		1816.		1817.		1818.		1819.	
	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop
1 Tunna 15 kappar Råg -	16	50	9	75	27	—	8	25	9	—	8	25	8	25	9	75	10	50	7	65
1 Tunna 15 kappar Korn	13	50	7	50	21	75	6	75	7	50	6	75	6	75	7	50	8	25	6	—
4 Lisp. Smör - - -	14	—	8	—	20	—	8	—	8	40	10	—	8	40	8	40	8	—	8	—
36 Lisp. Hö - - -	6	75	2	40	6	37	1	50	2	30	2	60	2	52	2	16	2	—	1	60
Penningar - - -	8	50	8	50	8	50	8	50	8	50	8	50	8	50	8	50	8	50	8	50
Summa	59	25	36	15	83	62	33	—	35	70	36	10	34	42	36	31	37	25	31	75

Att detta project uppper för åren 1810, 1811 och 1812 en summa som är mycket mindre än efter det gamla beräkningsfättet, bör ej kunna anföras som skäl till des förkastande; ty penningesumman, som enligt hvad förut anfördt blifvit, icke kan upptagas till en bestämd för alltid gällande storlek, är här beräknad ungefärligen sådan den bordt vara de sista 7 åren för att vinna en lika inkomst för Staten efter denna, som efter den gamla methoden. Men om denna penningesumma varit bestämd *) äfven för deså ivåra och dyra år, så hade det varit billigt att den skattdragande då njutit denna lindring.

Hvad undervisningarne för de öfrige Socknarne i Länet angår, så skilja de sig ifrån denna sista förut anförda, på följande sätt:

Limingo Socken har en tillökning af $7\frac{1}{2}$ kappe Råg, $7\frac{1}{2}$ kappe Korn och 6 skålpund torr Fisk. Uleå och Muhos Socknar af $\frac{1}{2}$ tunna Tjära och 6 skålp. torr Fisk samt förminskning af 16 skålp. Smör.

Kemi-Träsk, Rouvanniemi, Kemi, Pudasjärvi och Ijo Socknar hafva tillökning af 1 Lisp. 8 skålp. torr Fisk, men förminskning af $3\frac{3}{4}$ kappe Råg, $3\frac{3}{4}$ kappe Korn samt 16 skålp. Smör.

Carlö Sockens undervisning är i öfrigt lika med Salo och Siikajoki Socknars (Pag. 19), men har förminskning af $3\frac{3}{4}$ kappe Råg och $3\frac{3}{4}$ kappe Korn.

Om man således jämför de öfrige Socknarnes Ordinarie Ränta med Kalajoki och Pyhäjoki Socknars, så blir skillnaden:

*) Sättet huru och när storleken af denna penningesumma bör bestämmas tillåter ej rummet att nu utveckla.

	År 1810.		1811.		1812.		1813.		1814.		1815.		1816.		1817.		1818.		1819.	
	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop	R.	kop.
För Salo och Siikajoki Socknar (*)	†	45½	†	2½	†	62½	—	10	†	32	—	—	†	7	—	5½	†	17½	—	25
För Limingo Socken tillägges - -	5	52½	3	22	9	2½	2	80	3	5	280	2	80	3	17	342½	2	51½		
För Uleå och Muhos Socknar förminskas - -	—	77½	—	20½	—	35½	—	30½	—	13	—	32½	—	38	—	13	—	30	—	6
För Kemi-Träsk m. fl. Socknar förminskas - -	2	85	—	42¾	3	86¾	1	45	1	65½	184¾	1	52¾	171¾	176¾	2	73¾			
För Carlö Socken förminskas - -	2	5	1	41¾	3	43¾	1	34¾	1	5½	124¾	1	17¾	149¾	140½	1	38¾			

Häraf finner man att Salo och Siikajoki Socknar hafva flere år erlagt mer än Kalajoki och Pyhäjoki, ehuru deras Grundränta enligt Kronovärdie är mindre och de således anfets äga mindre förmåner än desfa. Numerä skulle dock ing n skillnad härvid böra göras, utan de kunde få lika undervisning med Kalajoki och Pyhäjoki Socknar.

Enligt de för denna projecterade undervisning uppfällda grunder, kan man lätt upprätta sådana äfven för de andra Socknarne i Länet; hvarvid dock bör iakttagas, att en proportionel jemnlighet bibehålles dem emellan.

*) Jag nyttjar tecknet † att utmärka förhöjning, och tecknet — att utmärka förminskning.